

Meloy Historielag

Scrap - Book

16

2010 - 2011

Innholdsfortegnelse

(AN – Avis Nordland, MA – Meløyavisa)

Meløykalenderen 2010	side	3
MA 02.03.2010 Hvor er dette? Oppretting av feil tekst i Meløykalenderen	"	4
Styremøte mai 2010 – Årsmøte 26.06.2010 (7 frammøtte!)	"	5
Anfinn Myrvang utnevnt til æresmedlem på årsmøtet 26.05.2010	"	5
"Lokalhistorisk Nytt Røddø Herred", juni 2010 – Ros til Meløy Historielag	"	7
Navneendringsfest på muséet i Bodø ("Saltens Museum" til "Nordlandsmuséet")	"	8
Kulturminnedagen søndag, den 12.09.2010 – "Nytt liv i gamle minner", "Fesk, fjøl og framtid" på Tidemann-brygga	"	10
Historielagets billedutstilling med klippfisk som tema	"	11
Hurtigruteforedrag på Ørnes Hotell 25.10.2010 av Trond Østgaard fra Drammen	"	12
Årbok nr. 26/2010	"	14
" , Forord	"	15
" , "Boken" – dikt av Håvard Nilsen	"	16
" , Annonse vedr. presentasjon av Årbok og Kalender på Ørnes Hotell	"	16
AN 15.11.2010 Presentasjonsarrangement på Ørnes Hotell fredag, den 12.11.2010	"	17
Framtia 17.11.2010 " " " " " "	"	18
MA 18.11.2010 " " " " " "	"	20
Meløykalenderen 2011	"	21
Framtia 04.05.2011 Historikeren skal videre – museumskonserv. Håvard Nilsen slutter i Meløy	"	22
Seminar i Mosjøen, Åse Sørsgaard deltok fra Meløy Historielag	"	23
Medlemsblad høsten 2011	"	24
Årbok nr. 27/2011	"	25
" , Forord	"	26
" , "Jul" – dikt av Hjørdis Birkelund	"	27
MA 08.11.2011 Annonse lansering av Årbok og Kalender på Ørnes Hotell	"	28
AN 09.11.2011 Årbok presenteres	"	28
MA 10.11.2011 Årbok og kalender	"	29
Presentasjonsarrangement på Ørnes Hotell fredag, den 11.11.2011	"	30
Framtia 09.11.11 Fra Reipå til Namsos ("I en sal på hospitalet")	"	33
MA 15.11.2011 Samlet "stinn brakke" (på Ørnes Hotell)	"	35
Framtia 16.11.2011 Ny årbok i handelen	"	36
MA 01.11.2011 Kraftjubileum 2012 – Meløy Historielag representert i komitéen	"	37
"Mitt Meløy" november 2011 " " " "	"	38

Meløykalenderen 2010

Trollfjell». Foto: Tor Waageng, Bodo. <http://torwaageng.com>. Bildet viser Amøya i forgrunnen.

Hvor er dette?

Meløyavisa

Tirsdag, den 2. mars 2010

– Dette bildet som finnes i Meløykalenderen for 2007 er ikke fra gammelgården på Stavnes, slik det står skrevet, sier Johan Setvik fra Åmnes. I teksten til bildet står det at bildet viser gammelgården på Stavnes, tilhørende Kalle Stavnes, og at bildet er utlånt fra Martin Åbodsviks samlinger. – Det kan ikke stemme. Jeg tenker at bildet kanskje er fra ett sted på Tjongsfjordbalvøya, men er ikke

sikker.

Kanskje noen andre av Meløyavisas lesere kan gi et sikkert svar på hvor dette bildet er tatt, spør Setvik. Dersom noen sitter med opplysninger om dette bildet, så ta gjerne kontakt med Meløyavisa på telefon 75 71 95 50 eller på mailadressen: kenneth@meloy-avisa.no.

DET NYTTER Å BE OM HJELP .....

I "Meløykalenderen" for året 2007 sto et bilde på august måned av en gård som var gitt feil tekst og geografisk beliggenhet, etter feilopplysning til Meløy Historielag.

Da kalenderbildene ble lagt ut på historielagets hjemmeside, ble det etter tips uttrykt både tvil og skepsis, og samtidig ba man publikum om hjelp til å identifisere bildet.

Meløyavisa tok opp tråden våren 2010, og dette gav øyeblikkelig god respons – som en kan se nedenfor.

Samtidig ser man også at det fortvilt søkes etter å fylle tomrommet i bokhylla av for lengst utsolgte årbøker fra Meløy Historielag.

Dagens telefon

Møllevollen på Bjerga

MELØY: Vi trykket i forrige nummer et bilde som står i Meløykalenderen for 2007. Der etterlyste vi svar om hvor bildet var tatt. Nå har vi fått inn flere henvendelser som sier bildet er tatt på Møllevollen på Bjerga. Villy Nilsen fra Tjongsfjord kan fortelle at han vokste opp i huset til høyre, og bodde der fram til 1955. Da ble huset flyttet. Fjosen i midten brant ned i 1974 kan han fortelle videre. Dagens eier av våningshuset til venstre er Roar Bjerga, avslutter Nilsen.

Det er Møllevollen på Bjerga, mitt barndomshjem, sier Irene Mathiesen.

Møllevollen på Bjerga i Tjongsfjord, sier Jann Breivik

Tjongsfjordingen Petter Bjerga har også ringt oss, og han kan fortelle at han vokste opp på denne gården – Møllevollen på Bjerga. – Jeg har vært med og bært mye høy opp den bratte låvebrua, forteller han. Bjerga regner med at mannspersonen midt på bildet er hans far, Ragnvald Bjerga.

Meløy historielags årbok

Har DU ei ekstra årbok fra 91 så er jeg interessert i å kjøpe den. Jeg har også dobbelt sett av flere årbøker så kanskje vi kan bytte?

Ring meg på 75 75 16 14 eller
416 33 564

Styremøte i Torsvik i forkant av et godt forberedt årsmøte og personlig kunnngjøring skriftlig til alle de 184 medlemmene. Kun 7 personer møtte opp på Ørnes Hotell onsdag, den 26. mai 2010, men både møte og valg ble gjennomført.

I tillegg ble Anfinn Myrvang utnevnt til **ÆRESMEDLEM**

kystfolket under Polarsirkelen

LOKALHISTORISK NYTT RÖDÖ HERRED

JUNI 2010

Og til slutt...
(side 22)

Meløy Historielag

...vil jeg sende min beundring til Meløy Historielag. Der er jeg medlem og for en tid siden fikk jeg tilsendt innkalling til årsmøte. Det var forseggjorte og opplysende dokument og i tillegg invitasjon til flere arrangement i deres regi.

Opp gjennom årene har jeg hatt en god del kontakt med Meløy Historielag og det har alltid slått meg hvor utrolig hyggelige og imøtekommende representanter for laget er.

Slik skal en forening basert på frivillighet og idealisme fungere.

Med lokalhistorisk hilsen

Trond Aakvik

http://lokalhistoriewiki.no/index.php/Trond_Aakvik

Torsdag 17. juni ble det feiret at Salten Museum endret navn – til Nordlandsmuseet, og lanseringsfesten foregikk i Prinsens gt. 116 i Bodø. Meløy Historielag var invitert og leder Oddleiv Torsvik representerte.

Nordlandsmuseets ansatte ble presentert for publikum, og museets egen Eirin Edvardsen (ansatt i Sørfold og kanskje mest kjent som eventyrtforteller) underholdt med sang og komp.

Nordlandsmuseet

Direktør Harry Ellingsen ønsket velkommen til markeringen, og orienterte om organiseringen av museet.

Årets Klippfiskmarknad

ble markert

søndag, den **12. september 2010**

på **Tidemann-brygga** på Ørnes, et prima lokale for formålet i andreetasjen etter nylig utflyttet handelsvirksomhet.

Arrangementet var et samarbeidsprosjekt mellom **Kulturkontoret, Nordlandsmuséet, Meløy Kystlag og Meløy Historielag.**

Tema for dagen var "**Nytt liv i gamle minner**", og hva var vel bedre enn å møtes et sted som hadde vært brukt til både klippfisk- og trelasthandel – to næringer som har gjennomgått sterk endring i bygda, på hvert sitt vis. Man valgte rett og slett å sette fokus på "**Fesk, Fjøl og Framtid**".

I løpet av 4 timer ble det framført to foredrag, to presentasjoner, en konsert, en billedutstilling og solgt bl. a. over 100 porsjoner med bacalao i "uterrestauranten" (partytelt).

Totalt møtte det opp godt over 200 personer som var interessert i klippfiskens lokalhistorie, Tidemann-bryggas skjebne og kommunesenterets framtid.

Ved kaia hadde Kystlaget fortøyd gamle båter som dannet rammen – både visuelt og ved sine umiskjennelige tøff-tøff-lyder.

Historielagsveteranen **Per Swensen** åpnet med lokal historie om brygga, klippfisk og trelast-epoken, og **Odd Williamsen** fra Klippfiskmuséet på Nordmøre kåserte om det mer nasjonale.

Jøran Breivik og **Stein Ivar Hestdahl** er sikkerstikk på den musikale fronten, og det hele ble rundet av med ” – Hva nå”?

Kjell Holdal fra Meløy kommune gav forsamlingen et innblikk i framtidsmuligheten i Ørnes sentrum og **Unni Furfjord** fra Unnodesign viste fram for det tallrike publikum den mulige utviklingen ved å presentere planene som Meløygruppen tidligere i år vant anbudet om utbygging på fyllinga med.

Mange viste også interesse for billedutstillingen som Meløy Historielag bidro med, primært med lokal klippfisknæring som tema.

Her ser vi Per Swensen fra Bolga og Odd Williamsen fra Kristiansund foran billedutstillingen som Meløy Historielag hadde stelt i stand.

Fullt hus på hurtigruteforedrag

"MITT LIV MED HURTIGRUTEN"

Foredrag med hurtigruteentusiast Trond Østgaard
Ørnes Hotell 26. oktober kl. 19
Arr.: Meløy Historielag og Nordlandsmuseet

Møterommet på Ørnes hotell var helt fullt av folk som ville høre

Trond Østgaard

fortelle om sitt liv med Hurtigruten på tirsdagskvelden

26. oktober 2010.

Østgaard er kjent som en svært entusiastisk markedsfører av Hurtigruten og er en av medstifterne av klubben Østenfjeldske Hurtigrutevenner, med medlemmer fra hele landet og hovedsete i Drammen. Klubben ble opprettet i stiftelsesmøte den 31. juli 2000.

Trond Østgaard og flere med han var denne oktoberdagen på tur nordover (med Hurtigruten!) for å tilslutte seg MS "Trollfjord" for sørgående, der klubben skulle avholde sitt tiende årsmøte.

Klubbens formål er å fremme interessen for Hurtigruten nasjonalt og internasjonalt, samt å bidra til å skape et miljø blant dedikerte hurtigruteentusiaster.

For å bli medlem må kandidaten tilkjenne gi en udiskutabel entusiasme for Hurtigruten, og det må en kunne si om **Trond Østgaard!**

De hele 45 frammøtte fikk et engasjerende og morsomt foredrag med både smått og stort fra hans *mange* reiser opp og ned langs norskekysten.

Fullt hus på loftet på Ørnes Hotell da **Meløy Historielag** og **Nordlandsmuséet** inviterte til foredrag v/hurtigruteentusiasten **Trond I. Østgaard** (i tillegg til direktør for Handelshøyskolen BI i Drammen). Her introduserer konservator **Håvard J. Nilsen** t.v. kveldens entusiastiske og engasjerte foredragsholder, mens vi under ser **Trond Østgaard** (med et par av historielagets utgitte bøker mottatt som gave) er flankert av **Håvard J. Nilsen** (Nordlandsmuséet) og **Oddleiv Torsvik** (leder i Meløy Historielag).

Årbok nr. 26
Meløy Historielag

Meløy

Den stille fjerding

Felleseie

Etter som du nå har årboken fra Meløy Historielag i hendene, regner vi med at du er blant dem som er glad i lokal historie. Her finner du årets bidrag, fra mange meløyfjæringer som ønsker å dele noe fra denne arenaen med deg. Vi ønsker deg en hyggelig og spennende reise – i fortid og nåtid – gjennom vår flotte kommune.

Innledningsvis vil du kunne gjøre strandhogg på Mesøy, ett av de mange små lokalsamfunn i Meløy. Tidligere år har vi presentert Kjeldal, Bjæringfjord, Holandsfjord, Åg, Åmøyhamn, Åmnes, Grønøy, Meløy, Vassdalsvik, Bolga, Støtt og Selstad med små reportasjer og mer poetiske beskrivelser. Tettstedene i Meløy får gjerne en større andel oppmerksomhet i media, så dem nøyer vi oss med å presentere med en billedkavalkade. I år er det Engavågen som er «billedbygda».

Inni mellom disse geografiske presentasjonene finner du så, i år som i alle år, likt og ulikt i en herlig blanding – mye fra «hundgammeldagan», men også en del fra vår egen tid. Innholdet bestemmes nemlig av hva skribentene selv bringer til torgs. Meløy Historielag ser det som viktig å bevare årboka som et redskap for den glade og alminnelige formidler. Dette er altså ikke primært en bok for faghistorikeren og eksperten. Det er en bok hvor menigmann kan komme med sitt bidrag, og så oppleve at det blir stående for ettertiden.

Derfor er det en stor glede å oppleve – år etter år – at folk med røtter og føtter i Meløy bruker årboka som formidlingsarena. Slik blir boka vårt felles eie, og vårt felles bidrag til den STORE historien.

Anfinn Myrvang
redaktør

Boken

HÅVARD J. NILSEN

Boken er en påle som er banket ned midt i tiden, den holder tidssnøret fast, det blir stille i verden. Du kan strekke et snøre ut over horisonten, fra nå til da kan du følge det, på jakt etter noe annet. Boken er et kart over fremtiden skrevet på et språk du bare halvvveis forstår. Boken er en vegg du gjemmer deg bak. Boken er en travel gate som har frosset fast slik at du kan telle alle bilene, det er noe du nesten har glemt, hva var det du skulle buske? Boken er en ensomhet du søker deg inn i, her finnes det ingen andre, alle er døde, bare du står igjen.

Ny utgave av

Meløy Historielag

Årboka

og

Meløykalenderen

Dette markerer vi med åpent hus på

Ørnes Hotell

fredag 12. november kl. 18.00

Kaffe og rundstykker

Musikalsk overraskelse

Utlodning

Presentasjon av boka og forfatterne

Pluss – pluss

*Spander fredagskvelden i lag med oss,
det koster ingen ting.*

Hilsen Meløy Historielag

Spontaninvitasjon. Redaktør for Meløy Historielags årbok for 2010, Anfinn Myrvang, fikk tips til neste utgave av biskop Tor B. Jørgensen. Foto: Johan Votvik

Ble utfordret

– Dere må gjerne skrive mer om den spesielle posisjonen frikirken har hatt i Meløy.

Han repliserte med at det kunne være en tanke å sitere noe fra biskopens visitasrapporter opp gjennom årene.

– Det var ingen dum idé, men tanken om å skrive mer inngående om frikirkens plass i Meløy har jeg tenkt på ofte, så det får vi jobbe mer med, sa Jørgensen.

Mange bidragsytere. Det humoristiske hendelsen oppsto i forbindelse med utdeling av signerte årbøker til bidragsyterne til årets årbok fra Meløy Historielag, og kalendere til bidragsyterne til Meløykalenderen.

Med sine 150 tett pakke de sider med dikt, historier, dokumentasjoner og bilder mener Myrvang denne utgaven er den fylldigste av de 26 årbøkene som er utgitt til nå.

– Vi har ikke hatt mangel på stoff. Det er en fornøyelse at så mange ønsker å bidra, sier Myrvang.

Han kunne da også ramse opp 30 navn på bidragsytere da han kalte dem opp på scenen.

– Den eldste bidragsytere heter Hjørdis Birkelund, er 94 år og kommer fra Bjæringen, fortalte Myrvang.

Han ga også ros til 81 år gamle Magnus Angell fra Engavågen som er med som bidragsyter for første gang.

– Du er en av de virkelig gode fortellerne som det er en fornøyelse å lytte til, sa Myrvang.

Angell har delt av sine erfaringer fra sine seks måneder i Tysklandsbrigaden i 1951–1952.

Unikt materiale. Årboken inneholder mer unikt materiale fra krigens dager.

Artikkelen «Kildene og livene» er fortellinger om sabotasjeaksjonen Operasjon Muskedunder mot kraftstasjonen på Fykan i 1942 ført i pennen av Haavard J. Nilsen.

Det unike kildematerialet her hentet fra det britiske nasjonalarkivet.

– Jeg har hatt sterke opplevelser når jeg i forbindelse med skrivingen har reflektert over at de menneskene som deltok i sabotasjeaksjonen er omtrent på min egen alder og at dette skjedde i mitt eget nabolag, sier Nilsen.

I arkivene har han funnet rapporter som viser hvordan det egentlig var å være krigshelt.

Meløys fylldigste årbok til nå.

Avisa Nordland

an

MANDAG 15. november 2010 Nr. 265 -

DEBUTERTE: 81 år gamle Magnus Angell (t.v.) debutterer i den 26. utgaven av Meløy historielags årbok. Redaktør Anfinn Myrvang intervjuer han om Tysklandsbrigaden.

ROCKA: Oliver Engstad (f.v.), Elvind Mikalsen, Lasse Tømmerberg (bak på trommer) og Simen Limstrand i Brothers In Arms underholdt et litt mer gråhåret publikum enn vanlig under boksleppet til Meløy Historielag.

GODT BESØKT: De fleste stolene var opptatt under historielagets releaseparty på Ørnes hotell.

Takker for sabotørfunn

- De andre ble helt i hundre, forteller Ruben Birkelund (14) om da han fant sabotørskatten under en stein.

Tekst og foto: HEIDI STEIRO

I årets utgave av Meløy Historielags årbok kan du se bilder fra da konservator ved Salten Museum, Håvard Nilsen sammen med flere, gikk "I sabotørens fotspor". Med på turen var Ruben Birkelund.

- Jeg skulle bare krype under en stein, for jeg så det gikk an å komme seg ut på andre siden,

forteller Ruben.

Pistolhylster

Under steinen fant han et par brune briller og et belte som strakk opp. Da han begynte å grave, slukket det i tillegg opp et pistolhylster og noen hermetikkbokser.

- Jeg visste ikke helt hva jeg egentlig hadde oppdaget, men de andre trodde det kunne være fra krigen. De ble helt i hundre, smiler Ruben bredt.

- Forsvarshistorisk museum sier funnet høyst sannsynlig er fra sabotørturen, bekrefter Håvard Nilsen.

Turen opp fra Bjarangsfjorden og ned Fykanbergene tok turgæerne sju timer. På tross av en lang og slitsom tur, er det først og fremst tanken på funnet fra krigen som sitter igjen hos Ruben.

- Jeg har egentlig aldri skjont hva Operasjon Muskedunder var, forteller han, og har seriøse planer om å lese seg opp på emnet.

- Men jeg kan allerede mye mer om krigen nå, understreker den turgåde og nå også historieinteresserte ungdommen.

Ungt årbokslipp

Sammen med Ruben bidro gruppa Brothers In Arms til å senke gjennomsnittsalderen betraktelig da historielaget hadde sitt releaseparty. Guttene i alderen 13-17 år har varmet opp både for Vazelina Biloppbaggens og Vassendgutane. Med REM, Dire Staats og Jerry Lee Lewis på programmet klatte de fint å trigge rockefoten også til et mer gråhåret publikum på Ørnes hotell.

- Gud jeg var ung og hadde en gitar, sukker redaktør av årboka og konferansier, Anfinn

Myrvang.

Sein debut

Redaktøren berømmet de nesten 30 bidragsyterne til årboka og de som hadde bidratt til årets kalender.

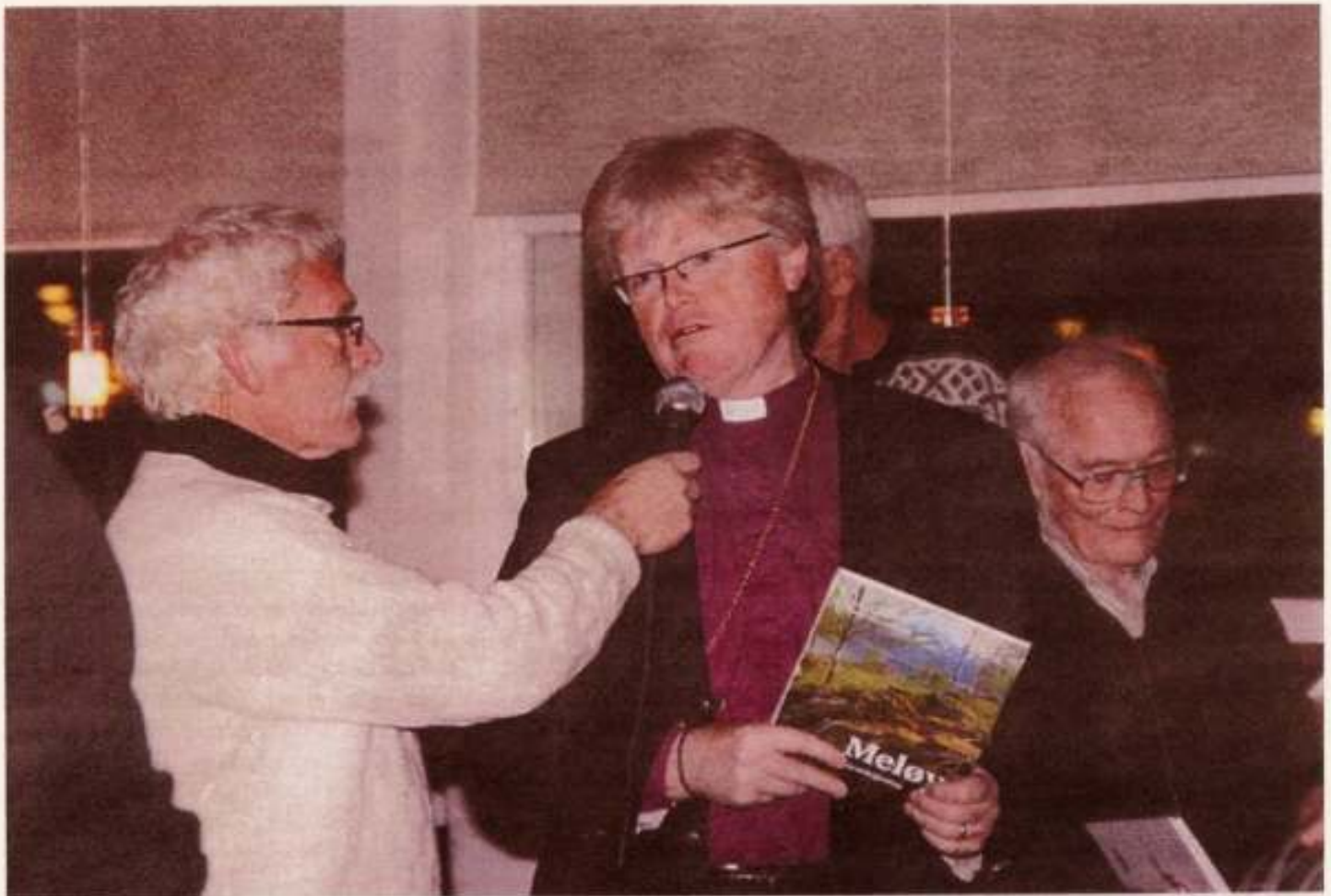
- Årets bok er den 26. i rekken og også den tykkeste, forteller han og er storfornøyd med dugnadsinnsatsen.

Spesiell ros fikk 94 år gamle Hjørdis Birkelund fra Bjarangsfjorden som tross sin høye alder har skrevet tre artikler i årets utgave. At det aldri er for seint å prøve noe nytt, er Magnus Angell et eksempel på. 81 år gammel debuterte han i år som artikkelskribent med sin tekst om Tysklandsbrigaden.

To fornøyde gutter – konservator ved Nordlandsmuséet (avd. Meløy), Håvard J. Nilsen, takker Ruben Birkelund (14) for at han på turen over fjellet fra Bjærrangen til Fykan fikk innskytelsen å krype innunder en stein for så å komme videre på andre siden. Der lå det diverse etterlatenskaper som etter all sannsynlighet stammer fra de som deltok i "Operasjon Muskedunder" for nesten 70 år siden! Her til høyre et bandolær med pistolhytter.

UOFFISIELT BESØK: Etter diakonitreffet i "Det hvite hus" på Mosvold ble biskop Tor B. Jørgensen spontaninvitert til Meløy historielags utdeling av årboka 2010. Redaktør Anfinn Myrvang hanket han inn til mikrofonen med idéen om å sitere noe fra biskopens visitasrapporter opp gjennom årene. Biskopen så heller at historien om frikirkens plass i Meløy ble tema i neste årbok. Ordvekslinga mellom de to distingverte herrene høstet munter applaus fra de frammøtte. Tekst og foto: Heidi Steiro

Friske fraspark under bok- og kalenderslipp

MELØY: En fast begivenhet befolkningen i Meløy har hatt glede av de siste 26 år, er Meløy Historielags slipp av årbok og kalender. I år har Mesøy det geografiske tyngdepunkt i årboka, mens Engavågen har fått billedkalkaden.

Åse Særgård

Under årets slipp må man berømme arrangørene. I et historielag tenker man kanskje minstealderen 50+. Her var det skikkelig friske fraspark i underholdningen. Fire unge herrer i alderen 14-17 år i rockebandet "Brothers in Arms" fra Engavågen spilte flere friske låter for et lydhørt publikum. Vi fikk høre fra både REM og Dire Straits for å nevne noe. Simen Limstrand (bass), Eivind Mikalsen (vokal), Lasse Tommerberg (trommer) og Oliver Engstad (tangent) har spilt sammen i to år.

BROTHER IN ARMS: Anfinn Myrvang takket unge musikere for flott opptreden under Meløy historielags lansering av årets bok og kalender. Simen Limstrand (bass), Eivind Mikalsen (vokal), Lasse Tommerberg (trommer) og Oliver Engstad (tangent)

Meløyavisa torsdag, den 18. november 2010

Dugnadsprosjekt

Både årboka og kalenderen er et felles dugnadsprosjekt. Rundt 30 bidragsytere har denne gang deltatt, og alle var invitert til slippet. Bidrar man

med materiale til boka, får man ei bok. Bidrar man til kalenderen, får man en kalender som takk for dugnadsinnsatsen. Også i år var det Anfinn Myrvang som trakk i de rette tråder for å få produktene i mål. Anfinn kunne bero publikum med at stoff strømmer jevnt til. Ingen fare for at årbok- og kalenderprosjektet skal dø ut i den

nærmeste fremtid.

Eldst

Den eldste bidragsyter har ikke mindre enn tre artikler i årboka. Hjørdis Birkelund, 94 år ung, fra Bjæringfjord forteller blant annet om seter- og budeiliv. Hjørdis var ikke tilstede, men fortjener den blomsten hun får for sin innsats. Den kjente feltrimmeren Magnus Angel, 81 år, fra Engavågen, debutterer som skribent med minner fra Tysklandsbrigaden. Som man skjønner, er det aldri for sent å ta penna fatt. "Når en gammel mann dør - dør et helt bibliotek... Vær i forkant!" (sitat Anfinn Myrvang)

Operasjon Muskedunder

Museumskonservator Håvard Nilsen orienterte om sin triologi rundt Operasjon Muskedunder. Sist sommer var det organisert tur fra Bjæringfjord til Glomfjord langs den barske fjellruta denne operasjon krevde. Her deltok den spreke ungdom Ruben Birkelund, 14 år, fra Bjæringen. Med sitt falkeblikk fant han et par briller og et belte som viser seg å være britisk militærutstyr. Det er ingen tvil om at dette er ekte saker fra 2.verdenskrig. Det er blitt vitenskapelig bevisst! Nordlandsmuseet burde her vise seg raus og gi den unge mannen en finnerlønn i form av kopi av brillene og belte!

Unge Ruben gjorde et spennende historisk funn. Han er nok et eksempel på dette slippets røde tråd; "få fremtiden fram i dagen".

Innholdsrik

Med så mange forskjellige bidragsytere blir både årbok og kalender innholdsrik og vidtspennende i tema. Løp og kjøp. Her har du noe å kose deg med i foradventstida!

Mot slutten av slippet dukket plutselig Sørhålogalands biskop Tor Berger Jørgensen opp. Han lot seg velvillig intervju. Biskopen roste tiltaket med bevaring av lokalhistorie og slike sammenkomster som han her overraskende fikk være med på. Etter nærmere en uke med reise rundt i Meløy har han et tema han ønsker videre forskning på; "hvorfor Frikirken i Meløy har stått så sterkt i flere tiår".

Det var temmelig fullt med folk i kaféen på Ornes Hotel. Historielaget spanderte kaffe og rundstykker på alle oppmøtte. Lynlotteriet gikk strykende, og premiene var absolutt ikke å klage på. Her kunne man vinne både reiser og bøker, ryggsekk og middag med mer.

Et historielag har vel tradisjon og plikt til å holde på tradisjonen - Det er vi i Meløy glade for!

UTPAKKING: Anne Rita Kolberg og Unni Torsvik pakker ut årets bok.

STORFINT BESØK: Biskop Tor B. Jørgensen koste seg under boklanseringen. Her i trivelig passiar med Avisas Nordlandsjournalist Johan Vorvik.

Meløykalenderen 2011

Åmøyhamn

Forrett
A.P.W.S.H.

Landelsstedet Åmøyhamn på den tiden Meyer & Co var eiere på begynnelsen av 1900-tallet. Utlåner: Berit Bye Mikkelsen.

SKAL VIDERE: historiker Håvard Nilsen har vært en engasjert konservator ved Nordlandsmuséet i Meløy. Nå forlater han kommunen etter 2 ½ år.

Historikeren skal videre

Mest fornøyd med sommersatsing og historiske onsdager. Nå forlater Håvard Nilsen Meløy.

Tekst og foto: EDMUND ULSNÆS

- Et så ungt tospann som oss er jo ikke helt vanlig i en sektor som kan oppfattes som nokså traust. Vi har vært veldig engasjert, og selv bryr jeg meg virkelig om dette arbeidet. Da får man til spennende ting! Svarer Håvard Nilsen på spørsmålet om hva som har vært hans eget viktigste bidrag. 2 ½ år som museumsconservator i Meløy er over, når 31-åringen nå reiser tilbake til Mosjøen.

Sommersuksess

Med mastergrad i historie og pedagogisk utdanning fra Trondheim og Rostock kom Håvard Nilsen til jobb ved Nordlandsmuséet i Meløy i november 2008. Sammen med museumsconsulent Karina Krogh dannet han en ung, entusiastisk og iderik duo som grep museumsdriften an på en litt ny og, etter manges mening, oppfriskende måte.

- Aller mest fornøyd er jeg nok med sommersatsingen vår med kafé, konserter og andre arrangementer ved handelsstedet på Ørnes. Besøket økte med 150 prosent den første sommeren etter sommerflyttingen fra Reipå.

- Og satsingen på historisk onsdag-foredragene, da, for det er et lagarbeid som er selve nøkkelen til god museumsdrift i distriktene, mener helgelendingen.

En øyeåpner

For faghistorikeren har ikke minst Meløy-årene dreiet seg om sabotasjeaksjonen på Fykan. 12-15 foredrag har han holdt i og utenfor Meløy om Operasjon Muskedunder, heltedåden til 12 allierte soldater høsten 1942.

- Operasjonen var viktigere og mer dramatisk enn omverdenen til nå har vært klar over, og Meløy har fortsatt en god del krigshistorie som ikke er godt beskrevet. Jeg tror kanskje at mitt engasjement for Operasjon Muskedunder har vært litt en øyeåpner for enkelte, at de gjennom dette har fått enda større interesse for den rike historien til Meløy, mener Håvard.

Som i sommer skal jobbe ved Helgeland Museum, før nye utfordringer venter.

- Jeg må få takke Karina for et godt samarbeid, og dessuten alle lag og foreninger, ikke minst Meløy Historielag, som har gjort arbeidet vårt mulig.

SEMINAR I MOSJØEN 25. - 27.05.2011

Universitetet i Nordland og Nordland fylkeskommune (Arkiv i Nordland) avviklet sitt årlige seminar innen prosjektet "Nordlands historie" i perioden 25. - 27. mai 2011, det femte inspirasjonsseminaret i rekken innenfor tema, denne gang om "Samisk historie" (med undertittel "Det skjulte samiske"), samt om "Industrihistorien" (bl.a. om "Mennesker og maskiner") i regionen.

Ase Sørgård deltok fra Meløy Historielag, og seminaret ble holdt på Vefsn Folkehøgskole (Toppen) i Mosjøen.

"Nordlands Historie" er beregnet ferdigstilt i løpet av 2013, og flere av forfatterne var til stede i Mosjøen. Målet med disse seminarene er både å være et faglig forum for drøfting av det pågående arbeidet og et møtested mellom faghistorikere og lokalhistorikere. 48 personer deltok på seminaret i Mosjøen, og av disse flere lokalhistorikere enn noensinne.

Det ble iflg. Ase Sørgård lagt spesiell vekt på at "menigmann" skulle være viktig og god nok til å delta i prosessen. Tidligere har kanskje disse seminarene vært preget av for høy profesjon - og dermed få deltakere. Denne løsningen, med en blanding av professorer og folk med noe lavere grad innenfor faget, viste seg å være en suksess.

Vefsn unge strykere åpnet historieseminaret med vakker musikk og fylkesråd Odd Eriksen hilste forsamlingen med bl. a. å understreke at fylkeskommunen er svært fornøyd med framdriften i prosjektet. Ellers spente årets tema vidt i form av foredrag og debatt etter de ulike innleggene, med fruktbare ordvekslinger.

Det var også lagt opp til sosialt og trivelig samvær, samt en interessant ekskursjon i Sjøgato, som på mange måter rommer Mosjøens byhistorie. Stor takk til Helgelands Museum avd. Vefsn for særdeles god omvisning, informasjon og bevertning.

Dag 2 var, som nevnt, viet industrihistorien, der museumspedagog Oscar Berg (Gildeskål) til slutt rundet av det hele med sitt innlegg om rekrutteringen til Norsk Hydros virksomhet i Glomfjord. Han har benyttet dette temaet nylig i sin mastergradsoppgave i historie.

Ase Sørgård takker hjerteligst for at hun fikk lov til å delta som representant for Meløy Historielag. Det var bred tilfredshet med seminaret, både det faglige innholdet, måten det ble avviklet på og erfaringer ved å legge det til en folkehøgskole.

Til slutt noen fotos fra omvisningen i Sjøgato i Mosjøen:

Lydhøre historikere.

Lydiabryggo.

Historiker og bygdebokforfatter Johan I. Borgos lytter til museumsguiden.

MEDLEMSBLAD

FOR MELØY HISTORIELAG

HØSTEN 2011

Så er vi her igjen ...

Når trekkfuglene godt og vel har dratt sin kos, lander en annen årvisst gjest i Meløyfjordingen – nemlig årboka. Nå er den på plass.

Arets bok er den 27. i rekken av årbokutgivelser. I mang en stue merkes det at rekken i bokhylla med Meløy-bøker vokser jevnt og trutt – år for år. Kjøperskaren er trofast, det samme er skribentene. Faktisk er det så mange som vil bidra at det hender noe må ligge over til et annet år. Slik er det også i år. Og nettopp det gjør det trivelig å gi ut bok.

Det er ikke snakk om "stofførke". Arets utgave er faktisk den fyldigste av samtlige utgivelser. En av filosofiene bak boka er at den først og fremst skal være et forum for "hvermannen". For alle har vi noe på hjertet som vi kan bidra med til vår felles minnebok om Meløy.

Vi skal ikke si noe om innholdet. Det får åpenbare seg for deg den dagen du får den i handa. Men vi kan jo rope at bygda Vål har fått de første sidene. Og dermed settes sluttstrek for serien med presentasjoner av bygde-Meløy. Men her er mye spennende å gripe tak i for kommende år. Neste år er det for eksempel 100 år siden den første kraftutbyggingen i Glomfjord startet.

I år som tidligere inviterer vi til kalas på Ørnes Hotell i forbindelse med utgivelsen av årbok og kalender. Ta med deg en venn og stikk innom til et par trivelige kveldstimer på

Ørnes Hotell, fredag 11. november kl. 18.00.
Åpent for alle.

Kraftverksstarten i 1912

I årboka for neste år har vi tenkt å bidra med litt stoff fra starten av kraftutbyggingen i Glomfjord i 1912, fra anleggstida og de første årene. Noe stoff er allerede på plass, men vi trenger mer. Derfor kommer denne oppfordringen til den som måtte ha en god historie, et artig minne, gamle bilder, opplevelser og begivenheter, avisutklipp osv. fra denne tiden, til å dele dette med årbokleserne. Så skriv i vei, let i fotoalbum, ta kontakt med årbokredaktøren eller noen i styret (se nedenfor). ALT er interessant.

Historielagets styre frem til årsmøtet 2012

Oddleiv Torsvik, Chr. Tidemanns vei 101,	8150 Ørnes	☎ 97779940
Per Swensen,	8158 Bolga	* 90121870
Unni Torsvik, Chr. Tidemanns vei 101,	8150 Ørnes	* 90861845
Ase Sørgård,	8157 Meløy	* 41550885
Anne Rita Kolberg, Øvre Hylle 6,	8160 Glomfjord	* 96438291

Vara: Åshild H. Ursin, Engavågen, Anfinn Myrvang, Engavågen og Ole Hjalmer Schulz, Ørnes.
Årbokredaktør: Anfinn Myrvang, ☎ 95226762

Nye lokalhistoriske bøker

I løpet av 2011 er det kommet to lokalhistoriske bøker som vi vil gjøre våre medlemmer oppmerksomme på. Begge bøkene er å få kjøpt i bokhandelen, Meløy Libris, på Ørnes.

Silja Johannessen: *Amalie Johanne Olav og Lyder Bang Ellingsen - deres slekt og liv i Meløy.*

Denne boka er nok den varmeste og mest vel-skrevne slektsbok vi har lest til nå. Silja tegner et svært personlig portrett av sin morfar Amalie og Lyder og deres liv i nordre Meløy. Men ikke bare det, i boka forteller forfatteren om dagligliv og virke rundt de to, hun deler personlige minner og opplevelser og gir et vell av opplysninger om hvordan levevilkårene var den gang.

Boka er svært rik på bilder av personer og steder, fra begivenheter og dagligliv, samt at Silja har tatt med mye annen relevant fotodokumentasjon. Oversiktige slektsregister er selvfølgelig med. Boka er en frykting for farger tvers gjennom, den er perle og et forbeleggs arbeid hva slektsbøker angår.

Trine Grønn Iversen: *Legeblikk på lekfolk.*

Legeblikk på lekfolk

Da Trine Grønn Iversen var ansatt ved Meløy Bygdemuseum for noen år siden, jobbet hun med en utstilling ved museet, der temaet var *Det offentlige helsevesen i tidligere tider*. I den forbindelse jobbet hun med bl.a. medisinalberetningene fra distriktslegene i Lurøy legedistrikt – som Meløy var en del av.

Distriktslegenes beretninger var så mye mer enn bare oversikter over behandlete sykdommer, skjemaer og den slags.

I beretningene skrev Legene - ofte svært utførlig - om nød og fattigdom, om boforhold og yrkesliv, om kvinners og barns plass i lokalsamfunnene, om hygiene og klær, om epidemier og smitteforhold, alkohol, ungdom og skolegang, om konfirmasjon og økonomi osv.

Disse legerapportene er med andre ord førstehåndsbetringninger fra livet i vårt distrikt før år 1900. Riktignok er alt sett med et "utenforstående" legeblikk, men det gjør samtidig både observasjonene og troverdigheten større.

Forfatteren har satt legenes rapporter inn i en tidsmessig sammenheng, som gjør at dette blir en usedvanlig kilde til kunnskap om dagliglivet i Meløy i tidsrommet 1855 – 1900. Boka har et bredt billedmateriale, og mange av bildene er fra Meløy.

Vi minner om – ARKIVET

I kjelleren i den gamle bankbygningen på Meløy har Historielaget et lokalhistorisk arkiv. Vi vet av erfaring mange sitter på papirer og dokumenter, protokoller, brev, bilder etc. som de ikke riktig vet hvordan de skal tas vare på for ettertiden. Det kan for eksempel være arkivmateriale fra et dødsbo, fra et nedlagt lag/forening osv. Historielagets arkiv hjelper deg til å ta vare på dette. Du kan kontakte noen i styret, så blir vi enige om hvordan papirene skal tas vare på og hvordan vi skal få sakene til Meløya.

Den som leverer noe til arkivet, kan selv bestemme hvem som skal ha innsyn i papirene. Arkivet er tilgjengelig kun for seriøse forskere eller historiskrivere – ikke for den som bare er alminnelig nysgjerrig.

Evt. retur: Meløy Historielag, Chr. Tidemanns vei 101, 8150 Ørnes

Lederens hjertesukk –

KULTURVERN OG KULTURARBEID

I media møter man ofte kritiske bemerkninger om innsatsen og nivået på kulturaktiviteten i Meløy. Det blir ofte fokusert på manglende engasjement fra politikere og kommunen generelt.

Selv om vi gjerne kunne ønske mer fra det offentlige, finner jeg grunn til å peke på at bidraget fra lag, foreninger og enkeltpersoner er betydelig, både økonomisk og i tidsbruk. Mange av politikerne våre er også svært aktive på feltet gjennom sitt medlemskap og verv i lag og foreninger.

Meløy Historielag, med sine ca 180 medlemmer, er et godt eksempel på dette. Laget har i tillegg til egne arrangement og samarbeid med andre, også gjennom sitt virke i snart 30 år kunnet gi økonomisk støtte til andres lokalkulturprosjekter med et betydelig antall hundretusen kroner.

Vi kunne selvsagt ønsket en sterkere koordinerende innsats fra det offentlige, men tror at den største byggen i det frivillige arbeidet er å rekruttere nye og yngre personer som er villige til å påta seg leder- og styreansvar.

Lykkes vi med det, har kulturlivet i Meløy gode framtidsutsikter.

Oddleiv Torsvik

Tidligere bokutgivelser

Mangler du noen bøker i din samling, så ta kontakt med Meløy Libris på Ørnes, som skaffer det som fremdeles finnes på lager. Oversikt over tidligere utgivelser finner du på historielagets hjemmeside - www.meloyhistorielag.no

Årbok nr. 27
Meløy Historielag

Meløy

Den stille fjerding

Utømmelige kilder

Det hender jeg kommer forbi en kilde hvor vannet friskt, klart og tilsynelatende utømmelig strømmer opp i dagen. Det betinger gjerne en liten rast, et leskende øyeblikk – og kanskje en undring: hvor kommer det friske vannet fra? Tenker jeg nøyere etter, vet jeg at det finnes et logisk svar.

I mange år har jeg hatt gleden av å komme til en helt annen kilde, nemlig den kilden hvor det gis et forfriskende øyeblikk av fortellerkunst og fortellerglede. Også den kilden synes å være utømmelig. Hvor den har sitt opphav finnes det også et logisk svar på.

Muntlig fortellerlyst og fortellerkunst har lange tradisjoner. I gamle dager ble det meste av slektshistorie, familieopplevelser, dramatiske hendelser, viser og tradisjoner overlevert fra slekt til slekt ved at foreldre og besteforeldre fortalte til den oppvoksende slekt – gjerne i skumringstimen. Nå er skumringstimen avleggs, medier har overtatt fortellerrollen, skriftlig materiale florerer på en annen måte enn før, generasjonene er adskilte i hverdagslivet. Og mange – spesielt eldre – spør seg: Hvem skal vi fortelle til? Hvem har tid til å høre?

Tidene endres, og vi med den. Jeg opplever at mange gjennom årboka har tatt tilbake fortellerkunsten. Årboka er etter hvert blitt et viktig medium for formidling av rotfestet kunnskap, innsikt og opplevelser. For årbok-fortelleren stiller med samme lyst og glede som den som i gamle dager satt i ovnskroken og fortalte for barnebarna.

For mange oppleves det som et formidabelt sprang å gå fra muntlig fortelling til skriftlig. Nesten skremmende. Noen ser på personlig mangel på formell rettskrivingskunnskap, andre synes det er problematisk å utlevere noe av seg selv. Er dette interessant for andre enn meg selv?

Heldigvis synes disse barrierene å bli mindre etter som årene går. «Når han kan skrive, så kan vel jeg og». Dessuten er det hjelp å få i årbokredaksjonen. Frimodigheten er økende blant årbokforfatterne. DET er selve grunnlaget for å kunne gi ut en slik bok en gang i året. Og kildene? De synes å være utømmelig! Det er årbokredaktørens største glede i arbeidet med boken.

Det gir forfriskende øyeblikk å være ved kilden.

Anfinn Myrvang
redaktør

Jul

HJØRDIS NYGÅRD

Jul! hvor er du ikke skjønn
bringer alle i takk og bønn.
Juleklokkene ringer
budskap de bringer
om festen til minne om Guds sønn.

Ring! klokker, ring!
ring julehøytiden inn.
Engler forkynner gledens bud:
oss er en frelser født, sendt av Gud.
Engler! julebudskapet oss bring.

Se! stjernenes glans!
se de tindrer som en strålekrans.
Skog og mark er kleddt i sne
hvor vakkert det dog er å se.
Alt omstrålt av månens glans.

Det grønne glitrende juletre
hvor skjønt det er å se.
Når det stråler i all sin prakt
minner det oss om hva Gud har bragt:
frelse, fryd og fred.

*HJØRDIS BIRKELUND
(f.1916) er født, oppvokst
og har bodd hele livet i
Bjæringfjord. Titter du på
fødselsåret hennes, ser du at
Hjørdis er en godt voksen
dame. Hun har skrevet
mange artikler, ikke minst
fra seterlivet i Bjæringen,
i historielagets årbøker
opp gjennom årene. Denne
gangen skal vi få presentere
et dikt hun skrev da hun bare
var 12 år gammel. Diktet
- som er en skoleoppgave
- gjengis nøyaktig slik
12-åringen skrev det i 1928.
Hjørdis sin lærer den gang
var Elling Torset fra Halså.*

*Hjørdis - født Nygård, gift
Birkelund - som 11-årig
skolejente. Billedeier: Øystein
Birkelund.*

Himlens fugler har funnet bo
der de sitter i neket i stille ro.
De er så gode og mette
føler sig slett ikke trette.
De føler julefreden de også.

framtia

STØRSTE lokalavis i distriktet
Meløyavisa

Nr. 25 Tirsdag 8. november 2011 - årslyse 2011 - Årgang 23

MELØY HISTORIELAG

inviterer til

lansering av Årbok og Kalender

fredag, den 11. november kl. 18.00 på Ørnes Hotell

Møte med skribentene, mat og kaffe, besøk av et kor, presentasjon av bok og kalender.

Alle er hjertelig velkommen til en hyggelig kveldsstund.

Avisa Nordland

an

ONSDAG

9. november 2011

Nr. 254

an | nyheter

MELØY:

Årbok presenteres

Førstkommende fredag presenterer Meløy historielag årets historiebok og kalender. Årets årbok er den 27. i rekken, og er som vanlig spekket med lokalhistorie fra «Den stille fjerding».

STØRSTE lokalavis i distriktet

Meløyavisa

25 års
jubileum
1986-2011

Nr. 76 Torsdag 10. november 2011 løssalg kr 20,- Årgang 25

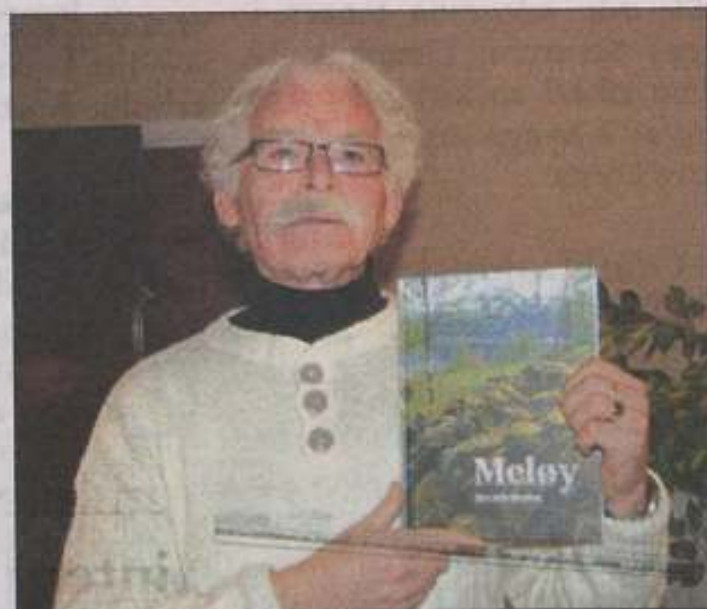
Årbok og kalender

MELØY: I morgen, fredag 11. november kan alle historieinteresserte glede seg. Da lanserer nemlig Meløy historielag sin årbok og kalender.

Hanne Hammernes

hanne@meloyavisa.no

Dette er bok nummer 27 i rekken og inneholder bilder og artikler fra vår kommune. Årbokas redaktør, Anfinn Myrvang sier i innledningen at kildene til stoff til årbøkene er utømmelige, og barriererene for å skrive blir mindre år for år. Hvis du ønsker å kjøpe boka eller delta på lanseringen, foregår det på Ørnes hotell i morgen kveld. Her kan du møte skribentene i årets bok, du får mat og kaffe og underholdning. Meløy historielag ønsker alle velkommen til en hyggelig kveldsstund.

REDAKTØR: Redaktøren for Meløy historielags årbok, Anfinn Myrvang, med fjorårets bok under lanseringen høsten 2010.

Fredag, den 11. november 2011 inviterte Meløy Historielag til en hyggelig ettermiddagsstund på Ørnes Hotell for å lansere årbok og kalender - og folk strømmet til, ei stund så det ut som om det ingen ende skulle ta. Det må ha passert 100 før ting roet seg!

Med annet arrangement pågående samtidig i restauranten vegg i vegg var det en skikkelig utfordring for hotellet å skaffe nok stoler, finne en smule golv plass å plassere dem på og smøre rundstykker etter behovet. Litt uregelmessig kanskje, men artig at historielaget er så populær!

Anfinn Myrvang som alltid en solid konfransier, og hva visste vel publikum om den intense jakten på mikrofon og samtaleforsterker timen før deadline og om at den reddende engel Jøran Breivik i siste sekund troppet opp på sparket og koblet opp sitt eget utstyr... Tusen takk til Jøran!

Redaktøren av årboka hadde på historielagets vegne slått på stortromma og like godt ekstra invitert 22 menn, Nordre Meløy Mannskor, under sin dirigent Bjarne L. Mindrum, som underholdt med vakker sang. Blant annet framførte de Magne Hanssens arrangement av den gamle skillingsvisa "I en sal på hospitalet", som var spesielt ønsket av årbokredaktøren, med bakgrunn i en av artiklene i årets bok.

Hvor mange var klar over at lille Anna Elida Sætereng, som er hovedpersonen i denne sørgevisen som har versert i hele Norden, opprinnelig stammet fra Reipå i Meløy?!

"Nyssgjerrigperen" Ruben Birkelund ble intervjuet om sine interessante funn under en stein høyt til fjells etter sabotørenes ferd høsten 1942 mellom Bjærangsfjord og Fykan, Glomen. Nesten 70 år har bandolæret, barberhøvelen og solbrillene ligget her oppe og gjemt på historien, og så dukker Ruben opp. Nå har Salten Museum hand om gjenstandene.

Så var det aktørene bak lagets produkter sin tur - alle nevnt og mange til stede. Uten dem, ingen kalender eller bok! Applausen var spontan og oppriktig da man stod oppstilt på rekke og rad med det rykende ferske produktet i handa.

Meløy Historielag inviterer publikum til fri inngang, gratis kaffe og rundstykke, og smeller i stedet til med loddsalg. Og der kjenner meløyfjordingen sin besøkelsestid! Det tok nesten helt av...

Vi stiller oss ydmyk overfor populariteten, og har noe å tenke på når det gjelder neste års presentasjon av årbok og kalender.

Nordre Meløy Mannskor
dir.: Bjarne L. Mindrum

Leder i Meløy Historielag, Oddleiv Torsvik, takker bidragsytere til kommende års kalender

framti

Fra Reipå til Namsos

Når Nordre Meløy mannskor synger "I en sal på hospitalet" kan historien fortelle at skillingsvisa har røtter i Meløy.

Tekst: ERLING EWIL EIK. Foto: EDMUND ULSHØI

Fredag er det klart for presentasjonen av den 27. utgaven av Meløy Historielag sin årbok, og denne gangen med en skikkelig nyhet. Når redaktør Arnefinn Myrsvang presenterte boka på Ørnes hotell kan han fortelle at den brystavake piken det synges om i visa "I en sal på hospitalet" hadde sine søster i Meløy, nærmere bestemt på Reipå.

Tuberkulose

Sangen ble skrevet av Nikolai Batt, overlege ved Namsos sykehus fra 1895 til 1930, og den ble

skrevet til Anna Elida Sætereng. Foreldrene var altså fra Reipå, men hadde flyttet til Otterøy i Nord-Trøndelag. Som 9-åring ble Anna Elida innlagt på Namsos sykehus med sykdommen tuberkulose, en sykdom som den gang var svært alvorlig. På sykehuset ble hun liggende så lenge at da hun døde den 10. januar 1907, utløste det stor sorg ikke bare i familien, men også på sykehuset.

Hele Norden

Overlege Nikolai Batt hadde selv ingen barn. Kanskje nettopp derfor tok han seg spesielt av barna som lå på sykehuset. Da Anna Elida Sætereng døde satte han seg ned og skrev sangen om den unge pasienten sin – det som altså ble til den velkjente skillingsvisen "I en sal på hospitalet". Visa er kjent over hele Norden og er blitt sunget til minst to ulike melodier, oftest til melodien "Elvira Madigan". Fra 1910 ble sangen populær i Danmark under tittelen "En liten brystavak pige", i Sverige het visa "I en sal på lasarettet".

OPPHAV I MELØY: Nordre Meløy mannskor synger fredag "I en sal på hospitalet, skillingsvisa med røtter i Meløy.

Anna Elida fotografert på Nansens sykehus i okt./
nov. 1906.

Høsten 1906, Anna Elida ligger i sengen til v. Seng-
forfatteren, overlege Nikolai Batt, sitter ved skrive-
bordet.

Begge bildene: Fra Menighetsblad for Namsos nr. 4, 2010.

I en sal på hospitalet

Melodi: «Elvira Madigan»

I en sal på hospitalet, hvor de hvite senger står,
lå en liten brystsvak pike, mild og god, med gyllent hår.

Alles hjerter vant den lille, som hun lå der mild og god,
bar sin smerte uten klage, som et barn med hellig mot.

Og hun hvisker til sin lege, som ved hennes seng han står:
Får jeg komme hjem til påske, skal jeg være riktig god.

Legen svarer henne stille: Nei, mitt barn, det knapt jeg tror.
Men til pinse kan det hende du kan komme hjem til mor.

Pinsen kom med grønne skoger, blomsters prakt i mark og eng.
Men den lille lå der stille, fengslet til sin sykeseng.

Og når høsten ubarmhjertig ryster hennes svake brøst
Spørger hun en gang imellom: Må jeg komme hjem i høst?

Legen svarer henne ikke, stryker hennes gylne hår.
Det er tårer i hans øyne når han vender seg og går.

Og til sist med fred i følge julens glade budskap kom,
Men den lilles røst var stille, og den lille seng var tom.

I sin grav nå trygt hun hviler under sneens kolde skrud.
Endt er hennes lange venten, hun fikk komme hjem til Gud.

Skrevet i 1906 av overlege Nikolai Batt

Samlet «stinn brakke»

ET KNIPPE BIDRAGSYTERE TIL ÅRBOKA. Fra venstre: Ruben Birkelund, Anfinn Myrsvang, Rolf Dybvik, Hulla Pettersen, Bengt «Putte» Jacobsen, Åse Sørgård, Magnus Angell, Unni Torsvik, Klara Sletten, Kristian «Kekkan» Tvenning, Berit Bye Mikkelborg

MELOY: Et 80-talls personer fikk trent seg inn i spisesalen på Ørnes hotell for å overvære presentasjon av Meløy Historielags årbok og kalender.

Oddleiv Torsvik
torsvik@gmail.com

Flere måtte smu i døra. Det var «uld i tonne». - Dette viser at lokalhistorien har mange venner. Det er gladelig at det

historielaget gjør fenger, så årbokredaktør og lederansvar Anfinn Myrsvang, som lovet å være tidlig ute neste år for å tings hele kaféen til evenemnet.

Godt bidrag

Det er takket være gode bidragstere at boken er mulig - det er bidragsternes forpenning. «Når en gammel mann dør, dør et helt bibliotek», sier Anfinn ordtak. Men, det behøver ikke være tilfelle, om opplevelser, erfaring og livverk blir nedtegnet for «skredder» kommer.

NORDRE MELOY MANNSKOR, med stadig dirigent Bjarne Mindrum, stod for underholdningen.

Mannskor

Fra nordre Meløy mannskor, fikk forvendingen bl. a. «høre skillingvisa «I en sal på hospitalet». Ingen vanlig mannskorvisning, men med en Magne Hansen i vår midte var det kurant å få den arrangert for mannskor, så dirigent Bjarne Mindrum. Anfinn redegjorde for hvorfor han hadde «bestilt» denne sangen. Jenta det synges om har sitt opphav fra Sæterenga på Reipå, og fortellingen, som i penn av Anfinn, kan leses i årboka som har til sammen 30 bidragstere. Mange lesverdige bidrag.

HISTORIELAGETS LEDER, Oddleiv Torsvik foran to av bidragstere til kalenderen. Fra venstre: Irene Hansen, Glanfjord, og Gerd Johansen, Bada.

KVELDENS KONFERANSIER. Årbokredaktør Anfinn Myrsvang

framtia

onsdag, den 16. november 2011

Ny årbok i handelen

Framtia - onsdag, den 16. november 2011

Tradisjonen tro var det stor høytidelighet da Meløy Historielag lanserte ny årbok.

Både denne og historielagets kalender for 2012 kan nå kjøpes i flere butikker i Meløy. Rundt 100 historieinteresserte som hadde benket seg på Ørnes Hotell forrige fredag fikk høre Nordre Meløy Mannskor fremføre blant annet "I en sal på hospitalet". Denne gamle skillingsvisa er skrevet til ei jente som hadde sine røtter fra Sætereng på Reipå, og denne historien kan man lese i årboka. Meløy Historielag vier denne gangen bygda Vall litt ekstra

oppmerksomhet. Den 27. årboka i rekken inneholder flere personskildringer og biografier enn vanlig. En av disse handler om Johan Bakke fra Meløya, nå bosatt i Bodø. Vi får høre om hans seilerliv og hans nåværende rolle som skipper på "Gamle Salten". Man kan videre lese om "Det store Glomsfjordslaget" hvor flere hundre personer braket sammen i en stor slåsskamp på gamle Folkets Hus.

Tekst og foto: METTE KOLBERG

Kraft- jubileum

MELØY: Meløy kommune skal markere at det i 2012 er 100 år siden starten på kraftutbygginga i Glomfjord. Sist uke møttes Meløy Historielag, Glomfjord Røde Kors, Nordlandsmuseet og kulturenheten til et idèmøte for jubileet. Mange gode forslag kom fram, nå jobbes det videre internt i hver organisasjon med konkrete planer.

Nysgjerrige på krafthistorien. Tor Anton Andersen fra Glomfjord Røde Kors Hjelpekorps, Lisbeth Selstad Amundsen og Jon-Einar Kristensen fra Glomfjord grendelag og ildsjel for å få fram Glomfjords historie, Anne-Marit Olsen, oppfordrer folk til å hente fram bilder og historier fra anleggsperioden for byggingen av Glomfjord kraftverk 1912 – 1920.

Kraftjubileet 2012

- Neste år er det 100 år siden Glomfjord Aktieselskab fikk konsesjon på bygging av Glomfjord kraftverk (1912).
- Anleggsarbeidene startet for alvor opp året etter med en arbeidsstyrke på 400 menn og kvinner.
- Staten overtok Glomfjord kraftverk i 1918 og fullførte anleggsarbeidene med oppstart av to aggregater i 1920.
- Det er Meløy kommunes kulturenhet som har koordineringsansvaret for alle arrangement i jubileumsåret. Det vil etter hvert komme informasjon om program og andre forhold gjennom kommunens hjemmeside.
- Mitt Meløy ønsker å bidra gjennom publisering av gode historier fra anleggsperioden gjennom hele 2012.
- Fortell om din idé eller anekdote på Mitt Meløys side på Facebook (Søk på Mitt Meløy og bli medlem).
- Du kan også kontakte oss per e-post til mittmeloy@an.no.

– I 2012 er det 100 år siden spaden ble satt i jorda for Meløy som industrikommune. Nå må de beste historiene fra anleggsperioden fram i lyset.

Oppfordringen kommer fra Lisbeth Selstad Amundsen, Jon-Einar Kristensen, Tor Anton Andersen og Anne-Marit Olsen fra Glomfjord.

Hovedtrekkene er kjent. Ikke minst fordi sivilingeniør Bernt Lund har utgitt et kortfattet resymé av Glomfjords historie. Han hadde ansvaret for anleggsarbeidene, som trakk til seg de hundrevis av tilreisende rallare og fiskerbønder som bygde kraftanlegget i perioden 1912 til 1920.

– Familiene til dem som deltok og andre sitter på kulturskatter i form av bilder og anekdoter som fortjener en plass i historien vår, sier Anne-Marit Olsen.

– Det er viktig for oss å få fram hvordan folk hadde det på denne tiden, legger Jon-Einar Kristensen til.

De fire mener jubileumsåret 2012 gir en utmerket anledning til å formidle disse historiene videre, det være seg i tekster, bilder eller dramatiseringer.

– Vi skal feire fødselsdagen til kraftutbyggingen. Det er 100 år siden det ble gitt konsesjon for bygging av Glomfjord kraftverk, som er grunnlaget for Meløy som industrikommune, påpeker Tor Anton Andersen.

Kulturknagg

Forberedelsene til kraftjubileet er i gang. Det er valgt som kulturknagg av Kultursamarbeidet i Salten neste år etter initiativ fra Meløy historielag og Meløy kommune, og etter et vedtak i kommunestyret i mars i år.

Det betyr at kommunens kraft- og industrihistorie skal markeres i Meløy og Salten gjennom hele 2012.

Kultursamarbeidet har satt av 100.000 kroner Meløy kommune kan søke på til ei kulturskolesamling, tiltak for barn og unge og andre tiltak. I desember skal kommunestyret bevilge fellesskapets andel til jubileumsfeiringen.

Kulturlleder Grete Stenersen har startet organiseringen.

– Vi hadde et idémøte i oktober og skal møtes igjen nå i november for å legge ramme for jubileet, sier Stenersen.

De inviterte var Nordlandsmuseet, Meløy Historielag, Glomfjord Røde Kors Hjelpekorps, Haugvik Industriarbeiderforening (HIAF), Statkraft og Yara. Statkraft ønsker å vente med sin markering til 2020, da det er 100 år siden kraftverket kom i produksjon.

Det skal nå settes ned en komité som skal lage et program for markeringen, basert på innspill og hva de involverte kan bidra med.

Meløys hamskifte

Med kraftutbyggingen kom ei helt ny tid til Meløy, ifølge Bernt Lund.

For utnyttelsen av vannkraften fra Glomfjellet til produksjon av elektrisk industrikraft foregikk i ei tid da kystfolket i hovedsak levde av det mannfolkene høstet av havet og av kvinnenes innsats på småbrukene.

Naturhusholdning var dominerende. Muligheten for fast inntekt trakk derfor til seg folk fra fjern og nær. Innsprøyting av kapital utenfra bidro til å skape et unikt samfunn mellom de høye fjellene innerst i Glomfjorden.

Før 1912 var det tre gårder i den vei-løse bygda Glomfjord, som verken hadde butikk eller postutlevering.

Industrisamfunnet vokste fram

under skiftende betingelser. De to første industriprosjektene måtte skrinlegges da de ikke tålte endrede konkurranseforhold.

Jon-Einar Kristensen ser en parallell til dagens utfordringer med krisen i den internasjonale solindustrien og nedleggelsen av Rec Wafer Multi Glomfjord.

– Glomfjord og Meløy har møtt slike endringer med evne til nyskaping gjennom hele sin 100-årige industrihistorie. Kanskje kan historien vår lære oss noe som er viktig i møtet med de utfordringene vi står overfor nå, sier han.

Flere dimensjoner

Leder av Meløy Historielag, Oddleiv Torsvik, tenker at Meløys kraft- og industrihistorie bør gjøres allment tilgjengelig.

– Det er synd dersom det bare er dem som kommer på de ulike arrangementene gjennom jubileumsåret som får del i det materialet som publiseres, sier han.

Torsvik er opptatt av å få fram materiale som både forteller om hvordan folk levde og bodde på denne tiden, og anekdoter som kan formidle historien på en god måte.

– Det finnes sikkert både morsomme og dramatiske historier som ikke er fortalt ennå. Gjennom flere år med anleggsarbeid

tema **KRAFTJUBILEET 2012**

kan det eksempelvis ha skjedd dramatiske hendelser vi ikke har kunnskaper om i dag.

Han viser til at kraftutbyggingen og industrireisningen i Glomfjord trakk til seg folk fra hele landet, og at noen av historiene derfor kan være vanskelig å få tak i.

– En annen sak er at det var folk i lokalmiljøet som så mulighetene i fallrettighetene og som slik sett startet det hele på 1990-tallet. Det er også spesielt at staten gikk inn og kjøpte kraftverket før det kom i drift fordi de svenske eierne ikke klarte å få til lønnsom industri, sier Torsvik.

Ringvirkninger

Utnyttelsen av de fornybare kraftressursene i fjellområdene i Meløy og Gildeskål stoppet ikke opp med byggingen av Glomfjord kraftverk.

– Meløy har ei 100 år lang historie med små og store kraftutbygginger, sier Torsvik.

Han mener ringvirkningene i hele Meløy må fram som en naturlig del av jubileet.

– Det finnes allerede en god del materiale, og mye av dette er ikke offentliggjort. Det blir nå ei utfordring å skille ut det som skal presenteres, sier han.